

І. Є. ГАРМАШ, Л.В. ПЕРЕВАЛОВА, канд. філос. наук, доцент

Проблеми охорони прав на знаки для товарів та послуг в Україні

Перехід економіки на ринкові засади, розвиток товарно-грошових відносин, значне оновлення українського законодавства забезпечують торговельній марці пріоритетне місце серед інструментів ринкової торгівлі.

Для кожного підприємства у сучасних умовах стає актуальним питанням використання ефективних методів захисту прав на торгову марку.

Порядок правової охорони торговельної марки в Україні визначається цілим колом нормативних актів: Цивільний Кодекс України; Господарський Кодекс України; Митний Кодекс України; Кодекс України про адміністративні правопорушення; Закони України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг», «Про захист від недобросовісної конкуренції», «Про рекламу».

В Україні охорона прав на знаки для товарів і послуг здійснюється відповідно до положень ЦК України та Закону України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг». Незважаючи на те, що вітчизняне законодавство про товарні знаки перебуває у стадії становлення, воно гарантує доволі високий рівень захисту зазначених прав.

З метою правильного і однакового застосування законодавства у вирішенні спорів, пов'язаних із захистом прав на об'єкти інтелектуальної власності Вищим господарським судом України видано Постанову Пленуму від 17.10.2012р. № 12 «Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних із захистом прав інтелектуальної власності», застосування положень якої є обов'язковим при винесенні рішень господарськими судами України усіх інстанцій.

Найпоширенішою сьогодні категорією порушень, пов'язаних з неправомірним використанням знаків для товарів і послуг, є дії, спрямовані на неправомірне використання ділової репутації суб'єктів господарювання. Щодо захисту прав на знаки для товарів та послуг Україна більшою мірою наслідуює міжнародний досвід захисту цих прав.

Як у багатьох країнах континентальної системи права, в Україні охорона товарним знакам надається на підставі їх реєстрації на відміну від того, що в деяких країнах англо-американської системи права ця охорона може надаватися на основі принципу першого використання товарного знака в господарському обороті.

Однак у випадку визнання знака відомим на території певної держави він може отримати правову охорону, незважаючи на відсутність реєстрації чи на невикористання знака в цій державі.

В Україні товарні знаки підлягають правовій охороні на основі принципу територіальності, тобто виключно в межах кордонів держави, де було зареєстровано чи використано товарний знак. У випадку визначення товарного знаку

відомим у державі, де його не зареєстровано і де він раніше не використовувався, такий знак все одно отримує правову охорону в межах цієї держави. Разом з тим він може охоронятись і на території інших держав. За загальним правилом правова охорона надається законом тільки щодо конкретних товарів та послуг відповідно до Міжнародної класифікації товарів та послуг (далі МКТП), якої дотримується більшість держав при реєстрації товарних знаків. Відомо, що факт реєстрації знака за окремими класами МКТП на ім'я одного суб'єкта, як правило, не є перешкодою для реєстрації використання тотожного знака іншими суб'єктами по відношенню до інших класів товарів і послуг. Проте відомим знакам правова охорона може надаватися і до класів товарів та послуг, за якими реєстрація товарного знаку не здійснюється. Надання такого правового статусу відомим товарним знакам виправдовується тим, що в такий спосіб можна ефективно захистити права власників цих знаків, а також інтереси споживачів, у яких відомий товарний знак асоціюється з високою якістю товарів і послуг.

У зв'язку з імплементацією Україною Угоди про торговельні аспекти прав на інтелектуальну власність 1994 р. у травні 2003 р. у Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» (1993 р.) було внесено окрему статтю про охорону прав на добре відомий знак.

Загалом основне завдання Закону України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» - індивідуалізація товарів і послуг певними позначеннями. В умовах ринкової економіки така індивідуалізація вкрай потрібна, оскільки вона дає змогу товари одного виробника чи послуги однієї організації відрізняти від однорідних товарів і послуг інших виробників чи осіб, які надають послуги.

Діючий Закон «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» за своїм змістом відповідає основним вимогам ВОІС. Його функції полягають не тільки в розрізненні товарів і послуг. Знак для товарів і послуг має більш широке значення. Позначення певних товарів чи послуг товарним знаком накладає на його власника серйозні зобов'язання, дисциплінує виробника чи особу, яка надає послугу.

Отже, товарний знак не просто позначення для розрізнення товару одного виробника від однорідного товару іншого. Це один із досить ефективних правових засобів підвищення ефективності технічного рівня самого виробництва, бо без належного технічного рівня виробництва виготовити товар, який би відповідав сучасним вимогам, просто неможливо.

Розглянувши все вищесказане, можна дійти до висновку, що система правової охорони торговельних марок в Україні є все ще недосконалою, тому потрібно брати приклад з міжнародних стандартів. Також необхідно приймати та удосконалювати вже існуюче законодавство України у відповідність до міжнародного. Крім того важливим є створення єдиної міжнародної бази торговельних знаків.